

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ซึ่งสรุปผลการวิจัยโดยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่ขนาดโรงเรียนต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
3. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่คุณวุฒิทางการศึกษาต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
4. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่ประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน

สมมติฐานการวิจัย

1. ความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารแตกต่างกันทั้ง โดยรวมและรายด้าน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในโรงเรียนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาดังกัน มีความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารแตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
4. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารแตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวนทั้งหมด 287 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สุ่มจากประชากรแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียนและกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน ได้จำนวน 164 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาเอกสารทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้เท่ากับ 0.97 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีส่งและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏมหาสารคาม ส่งถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารในสังกัด ระหว่างวันที่ 5-20 กุมภาพันธ์ 2547 จากแบบสอบถามที่ส่งไป จำนวน 164 ชุด ได้รับคืน จำนวน 164 ชุด และเป็นฉบับสมบูรณ์ จำนวน 164 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW ดังนี้

1.1 วิเคราะห์ระดับความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยใช้ค่า \bar{X} และ S.D.

1.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ขนาดโรงเรียนต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

1.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาต่างกัน โดยใช้ t-test

1.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์และด้านความคิดรวบยอด

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ขนาดโรงเรียนต่างกันโดยรวม พบว่า มีความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบรายคู่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดกลางมีความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบรายคู่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดกลางมีความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารด้านเทคนิคสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดกลางมีความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารด้านมนุษยสัมพันธ์สูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่ มีความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารด้านความคิดรวบยอดสูงกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดกลางและขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบระดับความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาต่างกันโดยรวมพบว่า มีระดับความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความคิดรวบยอดมีความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านเทคนิคและด้านมนุษยสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบระดับความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีระดับความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในครั้งนี้มีประเด็นที่ควรอภิปราย ดังนี้

1. ระดับความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการอยู่ใน
ระดับมากทุกด้าน เรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านเทคนิค ด้าน
มนุษยสัมพันธ์ และด้านความคิดรวบยอด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และสอดคล้องกับ
มานิตย์ รัตนปัญญา (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการพัฒนาทักษะการบริหาร
ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 1 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในเขตการศึกษา 1 มีความต้องการที่จะพัฒนาทักษะการบริหารในด้านความรู้ ความสามารถ
ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านเทคนิควิธีการ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับนโยบายของ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่เร่งรัดการพัฒนา นักบริหารการศึกษาให้
เอื้อต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ และให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ
จิตสำนึก อุทิศตน และวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถพัฒนา
โรงเรียนให้มีคุณภาพและก้าวทันยุคปฏิรูปการศึกษา

2. จากผลการเปรียบเทียบระดับความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของ
ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ขนาดโรงเรียนต่างกัน โดยรวมพบว่า มีความต้องการพัฒนา
ทักษะการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน
เมื่อทดสอบรายคู่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดกลาง มีความต้องการพัฒนา
ทักษะการบริหารสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดกลางมีความ
ต้องการพัฒนาทักษะการบริหารด้านเทคนิคสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดกลางมีความ
ต้องการพัฒนาทักษะการบริหารด้านมนุษยสัมพันธ์สูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ขนาดใหญ่มีความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารด้านความคิดรวบยอดสูงกว่าผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดกลางและขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
ซึ่งสอดคล้องกับปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 24) ที่ได้กล่าวถึงทักษะการบริหารของ
ผู้บริหารไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กใช้ทักษะในการบริหารด้านเทคนิคมากกว่าทักษะ

การบริหารด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางใช้ทักษะการบริหารด้านมนุษยสัมพันธ์มากกว่า ทักษะการบริหารด้านเทคนิคและด้านความคิดรวบยอด และผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ใช้ทักษะการบริหารด้านความคิดรวบยอด มากกว่าด้านเทคนิค และด้านมนุษยสัมพันธ์

3. จากผลการเปรียบเทียบระดับความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาต่างกัน โดยรวมพบว่า มีระดับความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความคิดรวบยอดมีความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานเช่นกัน ส่วนด้านเทคนิคและด้านมนุษยสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ มานิตย์ รัตนปัญญา (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 1 พบว่า ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิต่างกัน มีความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารด้านความรู้ความสามารถ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยที่ปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันนี้ได้มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก มีการนำเอาคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตและเครื่องมือที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการจัดการศึกษาอย่างแพร่หลาย ประกอบกับในกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการบัญญัติให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคลและงานบริหารทั่วไป ทำให้ผู้บริหารมีความอิสระในการบริหารมากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาทักษะด้านต่างๆ มากขึ้นเพื่อที่จะก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและบริหารสถานศึกษาให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายอย่างมีคุณภาพแม้ว่าจะมีคุณวุฒิทางการศึกษาต่างกันก็ตาม

4. จากผลการเปรียบเทียบระดับความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีระดับความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ผลการวิจัยสอดคล้องกับ มานิตย์ รัตนปัญญา (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 1 พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารทั้ง 3 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับสมพิศ โสดารักษ์ (2539 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องความต้องการพัฒนาบุคลากรของข้าราชการ

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 4 พบว่า ข้าราชการที่มีวิวุฒิต่างกัน มีความต้องการพัฒนาบุคคลโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิจัยที่ปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกระแสของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย ทำให้ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน เกิดความตระหนักในการที่จะพัฒนาตนเอง ในการเพิ่มพูนแนวความคิดความรู้ตลอดจนทักษะการบริหารและการจัดการเพื่อให้สามารถพัฒนา โรงเรียนและสถานศึกษาให้มีคุณภาพ และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 หน่วยงานระดับนโยบาย การสร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้บริหารของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดให้มีเนื้อหาสาระความรู้ และทักษะทางการ บริหารในด้านความคิดรวบยอด ด้านมนุษยสัมพันธ์และด้านเทคนิค

1.2 หน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา การจัดโครงการอบรม ประชุม สัมมนา เกี่ยวกับทักษะการบริหาร เพื่อพัฒนาผู้บริหารในสังกัด

1.3 หน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรให้การสนับสนุนงบประมาณ ในการพัฒนาผู้บริหาร โรงเรียนเกี่ยวกับทักษะการบริหาร

1.4 หน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรสนับสนุนการพัฒนาผู้บริหาร โรงเรียนโดยวิธีอื่น ๆ เช่น การศึกษาดูงาน การลาศึกษาต่อ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เหมาะสม

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาการใช้ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน

2.3 ควรใช้เทคนิคการวิจัยหลายอย่าง เช่น การสังเกต สัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูล ที่ชัดเจน ครอบคลุม กว้างขวางยิ่งขึ้น